

Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2022

Äldre samt vård- och
omsorgsnämnden
2022

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Sammanfattning	3
1.2	Syftet med denna plan	4
1.3	Uppföljning av planen	4
2	Fokusområden	5
2.1	Fokusområde 1 - Förebygga hemlöshet	5
2.1.1	Utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer.....	6

1 Inledning

Syftet med Göteborgs Stads hemlöshetsplan är att minska hemlösheten i Göteborg. I planen beskrivs vilka åtgärder som ska genomföras under perioden 2020–2022. Hemlöshetsplanens mål och åtgärder följs upp i denna rapport. I uppföljningen redogör berörda nämnder och styrelser för resultaten och effekterna samt vilka fokusområden och åtgärder som bidragit till måluppfyllelse.

Planen omfattar ett övergripande mål, fem mål, fyra fokusområden och 15 åtgärder för att minska hemlösheten med minst 20 procent under planperioden. Planen tar sin utgångspunkt i perspektivet att bostaden ska ses som en förutsättning för att hantera övriga problem, som till exempel missbruk. Planen fokuserar särskilt på att förebygga hemlöshet och på att säkra tillgången av bostäder för hemlösa personer. Planens fokusområden syftar till att ge vägledning kring vilken typ av utvecklingsinsats som behöver prioriteras. Respektive fokusområde har i olika stor utsträckning en direkt inverkan på ett eller flera av planens mål.

I planen anges vilka åtgärder som ska genomföras för att förverkliga planens mål. Därutöver finns det en ansvarsfördelning för varje åtgärd och för varje berörd organisation. De ansvariga processleder och samordnar åtgärderna tillsammans med medverkande parter som bidrar utifrån respektive roller och ansvar. Under varje fokusområde beskrivs hur ansvarig organisation har tagit sig an åtgärderna.

Planen och stadens kartläggning av hemlöshet utgår ifrån Socialstyrelsens definition av hemlöshet. Definitionen omfattar fyra olika situationer som personer kan befinna sig i för en kortare eller längre tid. I Socialstyrelsens definition av hemlöshet ingår akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, kortsiktiga boenden hos familj, släkt eller andra privatpersoner samt långsiktiga boendelösningar, vilket innebär att kommunen står för bostaden och hyr ut i andra hand. Definitionen är bred och rymmer en stor spännvidd av målgrupper, från personer som bor i offentliga utrymmen eller utomhus till hushåll som bor i vanliga lägenheter med kommunala kontrakt med möjlighet till överlåtelse av hyreskontraktet.

1.1 Sammanfattning

Status på genomförandet av de insatser som identifierats i rapporten bedöms utifrån nedan skala.

Grön=klart

Gul=pågår

Röd=inte påbörjad

1.2 Syftet med denna plan

Syftet med planen är att minska hemlösheten i Göteborg. I hemlöshetsplanen beskrivs mål, fokusområden och åtgärder för det fortsatta arbetet mot hemlöshet. Planen syftar också till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan nämnder och styrelser, samt vikten av samarbete med andra aktörer, exempelvis civilsamhälle, myndigheter och privata fastighetsbolag. I hemlöshetsplanen beskrivs vilka åtgärder som ska genomföras under planperioden. Planen beskriver också hur arbetet mot hemlöshet hänger ihop med andra styrdokument. Hemlöshetsplanen finns tillgänglig på Göteborgs Stads styrande dokument och på goteborg.se.

1.3 Uppföljning av planen

Stadens insatser för personer i hemlöshet följs upp i samband med ordinarie budget- och uppföljningsprocess. Hemlöshetsplanens mål och åtgärder följs upp i en särskild rapport i Stratsys. Fastighetskontoret följer upp hemlöshetsplanen årligen och utvärderar planen i sin helhet efter planperiodens slut. De uppföljningssystem som finns i staden ska användas för att mäta antalet personer i hemlöshet, till exempel kartläggning av hemlöshet (BoInvent) och socialtjänstens verksamhetssystem (Treserva). Staden ska även i framtida kartläggningar använda sig av Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Berörda nämnder och styrelser ansvarar för att i sina verksamhetsplaner omsätta den antagna planen mot hemlöshet utifrån verksamhetens förutsättningar. Utgångspunkten är att genomförandet ska präglas av perspektivmedvetenhet utifrån bland annat kön, ålder, funktionsnedsättning och HBTQI. I uppföljningen ska berörda nämnder och styrelser redogöra för resultaten och effekterna samt vilka fokusområden och åtgärder som bidragit till måluppfyllelse.

2 Fokusområden

Planens fokusområden syftar till att ge vägledning kring vilken typ av utvecklingsinsats som behöver prioriteras. Respektive fokusområde har i olika stor utsträckning en direkt inverkan på ett eller flera av planens mål.

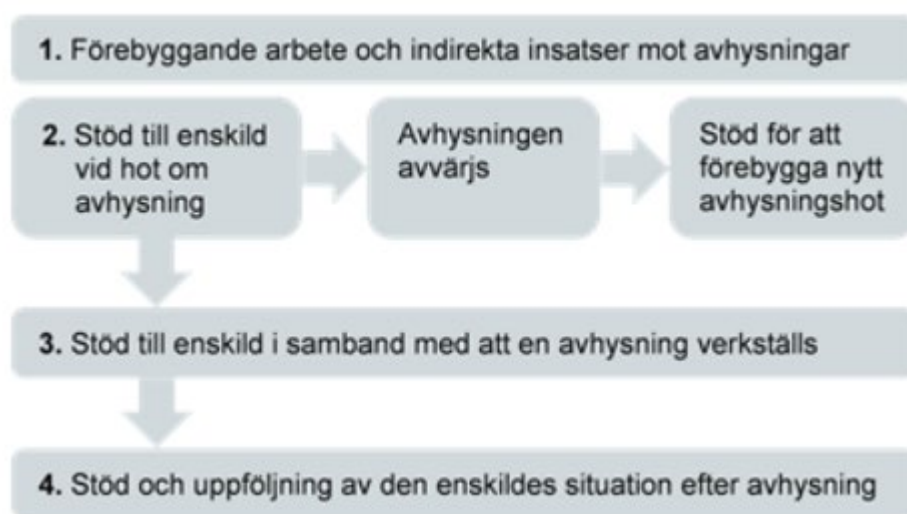
För mer information se bifogad plan.

2.1 Fokusområde 1 - Förebygga hemlöshet

Det förebyggande arbetet mot hemlöshet omfattar personer som riskerar att hamna i hemlöshet och som behöver olika former av stöd och insatser som bidrar till att öka möjligheterna att få eller behålla ett boende. En del personer kan ha social problematik och behov av olika vård- och stödinsatser. Det finns också personer som inte har andra problem än att de saknar en bostad. För denna målgrupp är det angeläget att utveckla arbetssätt och systematik med boenderådgivning. Insatsen boenderådgivning ingår i alla fokusområden.

Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen ansvar för att ge enskilda och barnfamiljer olika former av stöd och insatser som fungerar förebyggande mot hemlöshet. Socialtjänsten har även en skyldighet att genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden i kommunen. För att kommunens invånare ska kunna få det stöd och den hjälp som de behöver är det nödvändigt att utföra en rad åtgärder, såsom att ta reda på vilka hjälpbehov som finns genom uppsökande verksamhet, informera om vilken service som finns att erbjuda samt vid behov förmedla kontakter med andra myndigheter [1].

Socialtjänstens stöd i samband med att förebygga och förhindra avhysningar från bostäder kan enligt Socialstyrelsen grovt delas in i fyra faser och inriktningen bör vara att socialtjänsten ska finnas med så tidigt som möjligt i processen [2].

Figur 2 - Socialtjänstens stöd i samband med att förebygga och förhindra

avhysningar

Källa: Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar, Socialstyrelsen 2017

Socialtjänsten handlägger ärenden som är förenade med risk för avhysning och har därför en central roll i det vräkningsförebyggande arbetet. Ett framgångsrikt arbete med att förebygga avhysningar förutsätter samarbete mellan socialtjänsten, hyresvärdar, budget- och skuldrådgivning och Kronofogden. Därutöver är det avgörande att socialtjänsten tidigt tar kontakt med hyresgästen och erbjuder råd och lämpliga stödinsatser. Hyresgästen har ett eget ansvar att söka hjälp men i vissa fall kan personen vara förhindrad att ta det ansvaret och behöver därför information om vilken hjälp som finns. I vissa fall kan personen behöva motiveras att ta emot hjälp.

Personer som en gång blivit avhysta har svårt att komma tillbaka till den ordinarie bostadsmarknaden. Cirka 20 procent av de som är hemlösa har någon gång blivit avhysta och även barnfamiljer berörs av avhysningar, vilket innebär att familjer utsätts för stora påfrestningar som kan komma att påverka barnens trygghet, hälsa och skolgång under lång tid framöver. Avhysningar innebär personligt lidande och kostnader för samhället.

Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas. Regeringen och kommunfullmäktige i Göteborg har tydligt uttalat en ambition om att förhindra vräkning av barnfamiljer. I samband med att barnkonventionen blir svensk lag är det viktigt att skapa en gemensam förståelse för vad det konkret innebär för arbetet med barnfamiljer som riskerar att avhysas från bostaden och hamna i hemlöshet. I det förebyggande arbetet är det viktigt att uppmärksamma trångbodda familjer som är i riskzonen för avhysning.

Hemlösa personer eller personer som riskeras att avhysas ska få likvärdig och adekvat hjälp av socialtjänsten som grundar sig i behovet av insats. Det är därför angeläget att socialtjänsten fortsatt utvecklar rutiner och arbetssätt som stöd för likvärdig bedömning av insatsbehov. Förslag om åtgärder behöver hanteras inom ramen för de plattformsarbeten som redan finns.

[1] 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 och 4 §§ Socialtjänstlagen (2001:453)

[2] Socialstyrelsens vägledning ”Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar” 2017-11-11, www.socialstyrelsen.se

2.1.1 Utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer

Bakgrund: För att bättre kunna nå målgruppen äldre i riskzon för avhysning och säkerställa att alla i målgruppen erbjuds adekvata stödinsatser är det viktigt att den del av socialtjänsten som möter äldre har goda kunskaper om ovanstående risker och vilka stödinsatser som kan sättas in för att förebygga avhysning. Enligt Kronofogdens statistik ökar andelen personer som är 65 år och äldre bland de som blir avhysta från sin bostad. En riskgrupp är äldre som drabbats av demens och har en oförmåga att betala hyran eller inte längre klarar av att sköta sin bostad. En annan riskgrupp är personer med låga pensioner som inte klarar av hyreshöjningar i

samband med till exempel omfattande renoveringar.

Äldre personer som lever i hemlöshet är särskilt utsatta både fysiskt och psykiskt. Många lider av demenssjukdom eller annan kronisk somatisk sjukdom och missbruksproblematik förekommer ofta i gruppen. Det är därför av stor vikt att socialtjänsten arbetar aktivt för att förhindra avhysning av äldre personer.

För ett framgångsrikt vräkningsförebyggande arbete med målgruppen är det nödvändigt att samverkan sker mellan Individ- och familjeomsorgen samt Äldreomsorgen.

Åtgärd: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen och äldre samt vård- och omsorgsnämnden ska säkerställa att samverkan sker mellan Individ- och familjeomsorg, Funktionshinder och Äldreomsorg samt att äldre som befinner sig i riskzon för avhysning erbjuds adekvata stödinsatser.

Åtgärd	Ansvarig	Status
UTVECKLA SAMVERKAN FÖR ATT FÖREBYGGA AVHYSNING AV ÄLDRE PERSONER	Socialnämnd Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	 Gul

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens huvudsakliga ansvar relaterat till arbetet kring att förebygga avhysning är följande:

- Upptäcka situationer som i en förlängning kan leda till avhysning för den enskilde
- Utredda inkomna ansökningar och bevilja insatser som kan bidra till att den enskilde kan bo kvar i sin lägenhet (till exempel hemtjänst)
- Informera och motivera den enskilde att ansöka om insatser alternativt behålla redan beviljade insatser
- Vid behov delta i samverkan genom samordnad plan
- Vid behov vara behjälplig att förmedla kontakt med kommunens budget- och skuldrådgivning
- Bistå den enskilde att vid behov ansöka om insatser från aktuell socialförvaltning
- Aktiv uppföljning i aktuella ärenden för att så långt som möjligt förebygga att risk för avhysning uppstår igen

Förvaltningens interna arbete och ansvar i ärenden som rör förebyggande arbete kring risk för avhysningar, fungerar väl. De svårigheter som finns rör främst samverkan med övriga förvaltningar, en problematik som är uppmärksammas i samtliga sex socialförvaltningar. Direktörerna beslutade mot denna bakgrund att en förvaltningsövergripande samverkansgrupp ska bildas med uppdraget att hantera gränssnittsproblematik, ”Samverkansgrupp för gränssnittsproblematik”. Hemlöshet är en prioriterad fråga för gruppen. Samverkansgruppen leds av en processledare med särskilt uppdrag samverkan socialtjänst. Avdelningschefer och verksamhetschefer från de sex socialförvaltningarna ingår. Till samverkansgruppen finns två arbetsgrupper kopplade. Ena gruppen hanterar frågor rörande barn, andra gruppen fokuserar på frågor rörande vuxna. I arbetsgrupperna ingår bl.a.

enhetschefer, kvalitetsutvecklare och plattformsledare. Förvaltningsdirektörerna utgör styrgrupp. Under april 2022 påbörjades arbetet i samverkansgruppen.

Inom ramen för samverkansgruppens arbete pågår även ett omfattande arbete kring att tydliggöra det faktum att 65-årsgränsen är borttagen. Styrande dokument kopplat till den tidigare ansvarsfördelningen revideras och ekonomiska konsekvenser kartläggs. Under våren 2023 kommer arbetet kring nya rutiner och förändrade arbetssätt vara i fokus för samtliga socialförvaltningar.

I samband med att den gemensamma samverkansrutinen upprättades tecknades en överenskommelse mellan de sex socialförvaltningarna. Överenskommelsen innebär att i de fall en förvaltning ser att den enskilde har behov av insatser från annan förvaltning som bättre kan möta dennes behov, ska berörda förvaltningar samverka inom ramen för samordnad plan (SP). Vid upprättande av en samordnad plan sker en strukturerad planering där förvaltningarna gemensamt kommer överens om ansvarsfördelningen gällande insatser till den enskilde. Planeringen ska dokumenteras i särskild mall och förvaras i den enskildes akt. Syftet med samordnad plan är att enskilda som söker hjälp inte ska riskera att drabbas om det skulle uppstå brister i samarbetet mellan stadens olika förvaltningar. I nuläget, ett år efter att samordnad plan beslutades, kan konstateras att den ännu inte fått något större genomslag och kännedomen uppfattas som relativt låg inom samtliga förvaltningar. Samverkansgruppen har därför beslutat om att göra ett omtag kring implementeringen av samordnad plan under våren 2023.

Samverkan mellan förvaltningarna fungerar relativt väl i de fall där myndighetsenheterna är geografiskt placerade i närheten av varandra. Strukturen för samverkan skiljer sig åt, i vissa fall finns det givna forum och i andra fall bygger det på personliga relationer. Svårigheterna i samverkan uppstår oftast i de fall där det inte finns några etablerade relationer vare sig mellan socialsekreterare och chefer.

Ett utvecklingsområde är att öka kännedomen om förvaltningarnas olika huvudansvar kopplat till den enskildes behov och socialsekreterarnas respektive uppdrag. Förståelse för varandra arbete är en viktig förutsättning för att förstärka samverkan.